Journal of Political Administrative and Local Studies

e-ISSN : 2636-7823
Yayıncı/Publisher : Sakarya Üniversitesi

Cilt/Vol. 8, Sayı/No. 2, 109-121. 2025
DOI: https://doi.org/10.17550/jpal.1823993

Araştırma Makalesi / Research Article

İkinci Karabağ Savaşı Sonrası Azerbaycan-Rusya İlişkileri

Azerbaijan-Russia Relations After the Second Karabakh War

Emir Yılmaz[1*]
Esra Cengiz[1]

[1] Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi, Sakarya, Türkiye, emiryilmaz54@icloud.com, esra.cengiz10@ogr.sakarya.edu.tr, or.org/04ttnw109

*Sorumlu Yazar/Corresponding Author

Öz: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) dağılmasıyla başlayan, Birinci Karabağ Savaşı (1988-1994) dönemindeki Rus desteği nedeniyle oluşan tarihsel güvensizlik, 2020 sonrası dönemde yeni bir sürece girmiştir. 2020 yılında gerçekleşen İkinci Karabağ Savaşı'nın sonucunda, Azerbaycan önemli topraklarını geri almış ve 10 Kasım 2020 Üçlü Deklarasyonu ile Rus Barış Gücü (RBG) bölgeye konuşlanmıştır. Azerbaycan'ın toprak bütünlüğünü yeniden tesis etmesi ve Türkiye ile Şuşa Beyannamesi gibi adımlarla güçlenen Azerbaycan-Türkiye eksenine karşılık, Rusya'nın Ukrayna'daki savaşı bölgedeki etkinliğini zayıflatmıştır.

Çalışmanın temel amacı İkinci Karabağ Savaşı (2020) sonrasında Azerbaycan-Rusya ilişkilerinin artan kırılganlık ve jeopolitik belirsizlik zemininde nasıl dönüştüğünü incelemektir. Bu doğrultuda araştırma soruları: "İkinci Karabağ Savaşı sonrasında Azerbaycan-Rusya ilişkilerinde diplomatik, askeri ve ekonomik iş birliği alanlarında ne tür değişiklikler meydana gelmiştir?" "Aktau uçak krizi ve Yekaterinburg olayları, Azerbaycan-Rusya ilişkilerinde karşılıklı güven sorunu mu yoksa geçici diplomatik bir kriz olarak mı ele alınmalıdır?" şeklinde belirlenmiştir. Araştırmada literatür taraması, tarihsel analiz, doküman incelemesi gibi nitel ve betimlemeye dayalı metotlar kullanılmıştır.

Çalışma sonucunda elde edilen başlıca bulgular; Rusya'nın tarihsel müttefiklik temelli ilişkileri sürdürme çabalarına rağmen, Aralık 2024'teki Aktau uçak krizi ve Haziran 2025'teki Yekaterinburg olayları gibi diplomatik gerilimlerin, Azerbaycan-Rusya ilişkilerinde karşılıklı güveni zedelediğini ve ikili ilişkilerin daha kırılgan bir yapıya evrilmesine neden olduğunu göstermektedir. Bu krizler, geçici olmaktan çok, Rusya'nın bölgesel hegemonya kaybı ve Azerbaycan'ın artan diplomatik bağımsızlığı çerçevesinde ele alınması gereken yapısal sorunlar olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İkinci Karabağ Savaşı, Azerbaycan, Rusya

Geliş Tarihi/Received: 14.11.2025
Kabul Tarihi/Accepted: 29.12.2025
Yayımlanma Tarihi/ Available Online: 30.12.2025

Abstract: With the dissolution of the Union of Soviet Socialist Republics (USSR), the historical mistrust stemming from Russia's support for Armenia during the First Karabakh War (1988–1994) entered a new phase in the post-2020 period. As a result of the Second Karabakh War in 2020, Azerbaijan regained significant territories, and the Russian Peacekeeping Forces (RPF) were deployed to the region under the Trilateral Declaration of 10 November 2020. While Azerbaijan restored its territorial integrity and strengthened the Azerbaijan–Türkiye axis through initiatives such as the Shusha Declaration, Russia's war in Ukraine weakened its influence in the region.

The main aim of this study is to examine how Azerbaijan–Russia relations have transformed amid increasing fragility and geopolitical uncertainty following the Second Karabakh War (2020). Accordingly, the research questions are formulated as follows: "What changes have occurred in the diplomatic, military, and economic spheres of cooperation between Azerbaijan and Russia after the Second Karabakh War?" and "Should the Aktau aircraft crisis and the Yekaterinburg incidents be interpreted as issues of mutual mistrust in Azerbaijan–Russia relations, or merely as temporary diplomatic crises?" The study employs qualitative and descriptive methods such as literature review, historical analysis, and document examination.

The main findings indicate that despite Russia's efforts to preserve historically alliance-based relations, diplomatic tensions—such as the Aktau aircraft crisis in December 2024 and the Yekaterinburg incidents in June 2025—have undermined mutual trust and contributed to a more fragile bilateral relationship. These crises, rather than being temporary, emerge as structural issues that should be evaluated within the context of Russia's declining regional hegemony and Azerbaijan's increasing diplomatic autonomy.

Keywords: Second Karabakh War, Azerbaijan, Russia

Cite as (APA 7): Yılmaz, E., & Cengiz, E. (2025). İkinci Karabağ savaşı sonrası Azerbaycan-Rusya ilişkileri. *Journal of Political Administrative and Local Studies*, *8*(2), 109-121. https://doi.org/10.17550/jpal.1823993

This is an open access paper distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Extended Abstract

Relations between Azerbaijan and Russia have acquired a new and dynamic character following the dissolution of the Union of Soviet Socialist Republics (USSR), shaped largely by regional geopolitical interests and historical mistrust. After declaring independence in 1991, Azerbaijan was drawn into a conflict with Armenia over Karabakh, under the shadow of Russia's strong influence in the South Caucasus. According to the common view of regional experts, Armenia's occupation of Karabakh and the surrounding seven districts with covert military and logistical support from Russia during the First Karabakh War (1988–1994) created a deep and lasting sense of mistrust toward Moscow among both the Azerbaijani public and political elite. Although the 1994 Bishkek Ceasefire halted the clashes, the conflict remained unresolved, and throughout the thirty-year period of frozen status quo that followed, Azerbaijan sought to balance Russian influence by pursuing strategic partnerships in its foreign policy—particularly with Türkiye but also with Western actors.

This climate of historical tension and deadlock reached its peak with the Second Karabakh War, which began on 27 September 2020 and lasted 44 days. As a result of the war, Azerbaijan regained significant territories that had been under occupation. With Türkiye's support, particularly through advanced technological UAV and UCAV systems Azerbaijan achieved decisive military superiority. The war ended with the trilateral declaration signed on 10 November 2020 under Russia's mediation. While Azerbaijan achieved major territorial gains under the declaration, the deployment of Russian Peacekeeping Forces (RPF) to the region gave Moscow the opportunity to establish a temporary military presence on the ground.

In the post-war period, Azerbaijan–Russia relations continued within the spheres of economic cooperation and regional security. However, Russia's 2022 invasion of Ukraine became the most critical external factor radically reshaping the balance of power in the South Caucasus. Due to its focus on Ukraine, Moscow faced dwindling resources and diminished attention to the region, weakening its traditional protector role. Meanwhile, the signing of the Shusha Declaration in 2021 institutionalized the alliance between Türkiye and Azerbaijan, reduced Azerbaijan's security dependence on Russia, and significantly enhanced its regional diplomatic autonomy.

Russia's declining influence in the region became evident in its failure to fulfill certain provisions of the Trilateral Declaration. Specifically, Russia deliberately avoided meeting its obligation under Article 4 to remove illegal Armenian armed formations from the region, in an attempt to preserve its leverage (Özçubukçu, 2024; Veliyev, 2024). Moreover, Russia remained passive regarding its responsibility under Article 9 to ensure the construction and security of the Zangezur Corridor, which would provide uninterrupted transit between mainland Azerbaijan and Nakhchivan. This inaction generated significant disappointment in Baku. The failure to meet these obligations prompted a decisive Azerbaijani response: the "anti-terror operation" launched by Azerbaijan in 2023 effectively dismantled the Armenian armed presence in Karabakh, marking the most striking evidence of Russia's loss of regional influence. Subsequently, the withdrawal of the Russian Peacekeeping Forces (RPF) in April 2024—earlier than scheduled and at Azerbaijan's request—served as the final indicator that Russia's military monopoly in the South Caucasus had been broken.

In the geopolitical vacuum created by the withdrawal of the RPF, Azerbaijan–Russia relations became increasingly unstable due to two major successive crises. The Aktau aircraft crisis in December 2024—stemming from the allegation that an Azerbaijani aircraft was hit by shrapnel

fired from a Russian air-defense system—exposed the fragility of logistical and military cooperation. Although Russia attributed the incident to Ukrainian UAVs, its payment of compensation (Higgins, 2023) was interpreted as implicit acknowledgment of responsibility, severely undermining mutual confidence in security cooperation (Mamedov, 2025; Kremlin, 2025).

Shortly afterward, the Yekaterinburg incidents in June 2025 escalated tensions to the ethnic and domestic political level. After two Azerbaijani-origin individuals were killed during a Russian security operation, Azerbaijan responded not only with diplomatic protest but also through retaliatory action based on the principle of reciprocity. In this context Azerbaijan conducted an operation against the Sputnik Baku office and detained senior Russian media personnel (Kaşgarlı, 2025; Hürriyet, 2025). This act represented a direct countermeasure against Russia's domestically driven security operation and a challenge to Moscow's sphere of influence within Azerbaijan.

The primary aim of this study is to examine how Azerbaijan–Russia relations have transformed amid increasing fragility and geopolitical uncertainty following the Second Karabakh War. The study employs qualitative and descriptive methods such as literature review and document analysis. In this context, the research questions are defined as follows: "What changes have occurred in diplomatic, military, and economic cooperation between Azerbaijan and Russia after the Second Karabakh War?" and "Should the Aktau aircraft crisis and the Yekaterinburg incidents be interpreted as mutual mistrust in Azerbaijan–Russia relations or as temporary diplomatic crises?"

The main findings indicate that despite Russia's attempts to maintain historically alliance-based relations, successive diplomatic tensions—namely the Aktau and Yekaterinburg crises—have undermined mutual trust and transformed bilateral relations into a more fragile structure. These crises are not temporary incidents but structural problems that should be analyzed in the context of Russia's declining regional hegemony and Azerbaijan's growing diplomatic independence.

1. Giriş

Azerbaycan ile Rusya arasındaki ilişkiler, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) dağılmasıyla birlikte yeni bir jeopolitik zemin kazanmıştır. 1991 yılında bağımsızlığını ilan eden Azerbaycan, Güney Kafkasya'daki Rus etkisinin gölgesinde Ermenistan ile Dağlık Karabağ üzerindeki bir çatışmanın içine çekilmiştir. Birinci Karabağ Savaşı'nda (1988-1994) Ermenistan'ın Rusya'nın desteğiyle Dağlık Karabağ ve çevresindeki yedi yerleşkeyi işgal etmesi Azerbaycan'da Moskova'ya yönelik bir güvensizlik yaratmıştır. 1994 Bişkek Ateşkesi ile çatışmalar durmuş olsa da sorun çözülememiş, Azerbaycan bu süreçte dış politikasında hem Batı hem Türkiye ile denge arayışına yönelmiştir. 27 Eylül 2020'de başlayan ve 44 gün süren İkinci Karabağ Savaşı sonucunda ise Azerbaycan, işgal altındaki önemli topraklarını geri almıştır. 10 Kasım 2020'de imzalanan üçlü deklarasyonla Rus Barış Gücü (RBG) birlikleri bölgeye konuşlanmıştır. Bu gelişme, Azerbaycan'ın toprak bütünlüğünü yeniden tesis etmesini sağlarken Rusya'ya sahada kalıcı bir askerî varlık kurma imkânı vermiştir. Savaş sonrası dönemde Azerbaycan-Rusya ilişkileri, ekonomik iş birliği ve bölgesel güvenlik alanlarında sürerken Rusya'nın 2022'de Ukrayna'ya yönelik saldırısı, Güney Kafkasya'daki dengeleri sarsmıştır. 2021'de imzalanan Şuşa Beyannamesi'nin Türkiye-Azerbaycan arasında müttefiklik ilişkisini pekiştirmesiyle 2023 yılında Azerbaycan'ın Karabağ'da başlattığı "antiterör operasyonu", fiilen bölgedeki Ermeni silahlı yapıyı tasfiye etmiştir. Aynı süreçte Ermenistan'ın Batı'ya yönelmesi Rusya'nın bölgedeki konumunu daha da belirsizleştirmiştir. Ayrıca 2024'te yaşanan Aktau uçak krizi ile 2025'teki Yekaterinburg olayları sonrasında Azerbaycan-Rusya ilişkileri artan karşılıklı güvensizlik ve bölgesel belirsizlikler çerçevesinde daha istikrarsız bir hal almıştır.

Çalışmanın temel amacı İkinci Karabağ Savaşı sonrasında Azerbaycan-Rusya ilişkilerini ele almaktır. Bu doğrultuda araştırma soruları "İkinci Karabağ Savaşı sonrasında Azerbaycan-Rusya ilişkilerinde diplomatik, askeri ve ekonomik iş birliği alanlarında ne tür değişiklikler meydana gelmiştir?", "Aktau uçak krizi ve Yekaterinburg olayları, Azerbaycan-Rusya ilişkilerinde karşılıklı güven sorunu mu yoksa geçici diplomatik bir kriz olarak mı ele alınmalıdır?" şeklinde belirlenmiştir.

Çalışmada yöntem olarak literatür taraması ve doküman inceleme gibi nitel ve betimlemeye dayalı metotlar kullanılmıştır. Elde edilen başlıca bulgular; Rusya'nın tarihsel süreçte Ermenistan ile

sürdürdüğü müttefiklik temelli ilişkilerin ve özellikle İkinci Karabağ Savaşı sonrasında yaşanan Aktau uçak krizi ile Yekaterinburg saldırısı gibi diplomatik gerilimlerin, Azerbaycan-Rusya ilişkilerinde karşılıklı güveni zedelediğini ve ikili ilişkilerin daha kırılgan bir yapıya evrilmesine neden olduğunu göstermektedir.

2. İkinci Karabağ Savaşı

SSCB'nin dağılmasının ardından Dağlık Karabağ bölgesi, Azerbaycan ve Ermenistan arasında uzun yıllar süren bir ihtilafa dönüşmüştür. 1991–1994 yılları arasında yaşanan Birinci Karabağ Savaşı, Ermenistan'ın Azerbaycan topraklarının yaklaşık %20'sini işgal etmesiyle sonuçlanmıştır. 27 Eylül 2020 tarihinde Ermenistan Silahlı Kuvvetleri'nin Tartar, Fuzuli, Cebrayil ve Ağdam bölgelerine saldırmasıyla başlayan ikinci çatışma ise Azerbaycan'ın kapsamlı karşı harekâtıyla kısa sürede genişlemiştir. Bu savaş, Azerbaycan tarihinde "Vatan Savaşı", "Demir Yumruk Operasyonu" veya "Ermenistan'ı Barışa Mecbur Bırakma Operasyonu" gibi isimlerle adlandırılmıştır (Demirci, 2022, s. 27).

Savaşın ilk günlerinde Azerbaycan, işgal altındaki yedi köyünü kısa sürede geri alarak sahada önemli bir avantaj elde etmiştir. Bu gelişme, psikolojik üstünlüğün Azerbaycan lehine dönmesini sağlamıştır. Azerbaycan'ın bağımsızlığını kazandığı dönemden itibaren ordusunu modernleştirmeye ve askeri kapasitesini sistematik biçimde güçlendirmeye yönelik attığı adımların, İkinci Karabağ Savaşı'nda belirleyici rol oynadığı görülmektedir. Bu süreçte Azerbaycan Silahlı Kuvvetleri'nin disiplinli yapısı ve etkin koordinasyonu, savaşın seyrini doğrudan etkilemiştir. Azerbaycan'ın savaş alanındaki başarısında, yalnızca kendi ordusunun hazırlık düzeyi değil, Türkiye'den gelen siyasi ve askerî desteğin de belirleyici bir etkisi olduğu görülmüştür. Türk savunma sanayisinin geliştirdiği insansız hava aracı (İHA) ve silahlı insansız hava aracı (SİHA) sistemleri, Azerbaycan'a sahada önemli bir teknolojik üstünlük sağlamıştır. Bu insansız hava araçları, savaşın seyrini değiştiren stratejik bir unsur hâline gelmiş ve Azerbaycan'ın zaferinde kritik bir rol oynamıştır (Coşkun, 2023, s. 48).

44 gün süren savaşın ardından Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan ve Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin tarafından 10 Kasım 2020 tarihinde imzalanan üçlü deklarasyonla savaşın resmen sona erdiği ilan edilmiştir. Mutabakatın temel hükümleri şunlardır:

- Dağlık Karabağ'da tam ateşkes ve askeri operasyonların durdurulması,
- Ağdam, Kelbecer ve Laçın bölgelerinin Azerbaycan'a iadesi,
- 1960 Rus askerinden oluşan Barış Gücü'nün Laçın Koridoru'nda konuşlandırılması,
- Mültecilerin Birleşmiş Milletler (BM) denetiminde geri dönüşü,
- Nahçıvan ile Azerbaycan'ı bağlayacak kara koridorunun açılması.

Bu anlaşma sonucunda Ermenistan Kelbecer, Ağdam ve Laçın bölgelerini boşaltmış; Azerbaycan ise topraklarının yaklaşık %80'inde egemenliğini yeniden tesis etmiştir. Ancak Rusya, barış gücü aracılığıyla bölgedeki stratejik koridorlarda kalıcı bir askerî varlık elde etmiştir (Erarslan & Özdemir, 2021, ss. 326-327).

İkinci Karabağ Savaşı, yaklaşık otuz yıldır donmuş durumda olan bir çatışmanın askerî yöntemlerle çözüme kavuşturulabileceğini göstermiştir. Azerbaycan, sahada elde ettiği askerî başarıyı diplomatik alanda da pekiştirerek uluslararası kamuoyuna barıştan yana bir devlet imajı sunmuştur. Savaş sonrasında Güney Kafkasya'daki jeopolitik dengeler önemli ölçüde değişmiş; Türkiye ve Rusya bölgedeki en etkili iki aktör hâline gelirken, ABD ve Avrupa Birliği'nin bölgesel etkisinin azaldığı gözlemlenmiştir (Erarslan & Özdemir, 2021, s. 328).

2.1. Rusya'nın Ukrayna'ya müdahalesinin Güney Kafkasya'daki etkileri ve Azerbaycan-Rusya ilişkilerindeki yansımaları

Rusya'nın 2022'de Ukrayna'ya karşı başlattığı savaş, yalnızca Doğu Avrupa'yı değil, aynı zamanda Güney Kafkasya gibi stratejik öneme sahip bölgeleri de doğrudan etkilemiştir. Savaş, bu kırılgan coğrafyada

hem yeni çatışma ihtimallerini gündeme getirmiş hem de diplomatik diyalog ve barış süreçlerine yönelik beklentileri güçlendirmiştir. Güney Kafkasya'da Ermenistan ile Azerbaycan arasındaki uzun soluklu rekabetin, bölgenin güvenlik mimarisini belirleyen en temel dinamiklerden olduğu söylenebilir. 2020 yılında patlak veren ve 44 gün süren İkinci Karabağ Savaşı, bu iki ülke arasındaki güç dengesini köklü biçimde değiştirmiştir. Yaklaşık 7.000 kişinin hayatını kaybettiği savaş, Azerbaycan'ın 1990'lı yıllarda kaybettiği toprakların büyük bölümünü yeniden kontrol altına almasıyla sonuçlanmış ve Bakü'ye askerî alanda belirgin bir üstünlük kazandırmıştır (Karaoğlu, 2022).

Karabağ meselesinin günümüzde artık yalnızca iki ülke arasındaki bir toprak ihtilafı olmaktan çıkarak daha geniş bir jeopolitik bağlamda şekillendiği söylenebilir. Ukrayna Savaşı bu dönüşümde bir katalizör işlevi görmüştür. Rusya'nın bölgedeki geleneksel etkisini zayıflatırken, Azerbaycan'ın stratejik önemini ve hareket alanını artırmıştır. Moskova'nın Ukrayna'ya yoğunlaşması Güney Kafkasya'da bir güç boşluğu yaratmış, bu da Avrupa Birliği ve Batılı aktörlerin arabuluculuk ve diplomatik inisiyatiflerini güçlendirmiştir. De Waal'a (2022) göre, 2020 savaşının ardından bölgedeki güç dengesi açık biçimde Azerbaycan lehine değişmiş, Ermenistan ise stratejik belirsizlik içine sürüklenmiştir. Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan'ın Karabağ sorununu "toprak" yerine "haklar" ekseninde ele alan yeni yaklaşımı, ülkenin Batı ile entegrasyon eğilimini güçlendirmiştir. Buna karşın Azerbaycan, Karabağ'ı kendi egemenlik sınırları içinde değerlendiren tutumunu sürdürmektedir (De Waal, 2022).

Bu bağlamda Ukrayna Savaşı'nın, Azerbaycan'ın stratejik önemini artırarak ülkeyi Avrupa'nın enerji güvenliği açısından kilit bir aktör hâline getirdiği de görülmektedir. Bu durum Bakü'ye hem diplomatik hem de ekonomik üstünlük sağlamıştır. Buna karşılık Ermenistan'da savaşın yarattığı travma ve Rusya'ya duyulan güven kaybı, dış politikada belirsizlik ve istikrarsızlığa neden olmuştur. Sonuç olarak, Dağlık Karabağ meselesinde artık askerî dengelerden çok, siyasi irade ve zihniyet dönüşümünün belirleyici olacağı söylenebilir. Rusya'nın azalan etkisiyle bölgesel güç dengeleri yeniden şekillenmekte; kalıcı barışın ise tarafların birbirini meşru aktörler olarak tanımasına bağlı olduğu vurgulanmaktadır (De Waal, 2022).

2.2. Rusya'nın bölgedeki rolüne yönelik Türkiye'nin artan etkisi ve Azerbaycan-Rusya ilişkilerindeki denge arayışı

İkinci Karabağ Savaşı ve devamındaki süreç, Türkiye Cumhuriyeti'nin Azerbaycan'a verdiği stratejik ve askeri desteğin somutlaştığına işaret etmektedir. Bu süreçte, yalnızca ikili düzeyde sağlanan İHA ve SİHA desteği kritik rol oynamış olmakla kalmamıştır. Aynı zamanda Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) üzerinden sağlanan diplomatik ilişkiler, bölgedeki Türkiye-Azerbaycan eksenli Türk nüfuzunun gelişmesine katkıda bulunmuştur. Savaş sonrası imzalanan çeşitli anlaşmalarla da bu iş birliği kurumsal bir zemine taşınmıştır (Coşkun, 2023, s. 48).

Savaş sonrası süreçte Azerbaycan'ın Şuşa kentinde, 15 Haziran 2021 tarihinde Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev tarafından Şuşa Beyannamesi imzalanmıştır. Karabağ'ın işgali sorununa dayanan bu beyanname iki ülke arasındaki ilişkileri stratejik ortaklıktan müttefiklik düzeyine yükseltmiştir. Beyanname, ortak savunma anlayışını kurumsallaştırarak taraflardan birine yönelik saldırının diğerine yapılmış sayılacağını hükme bağlamıştır (Yeşilot & Gürışık, 2021, s. 232). Bu kapsamda Türkiye'nin Azerbaycan'a sunduğu askerî teknoloji, istihbarat paylaşımı ve eğitim desteği resmî bir çerçeveye oturmuştur. Ayrıca Türkiye, 2022 yılında Azerbaycan ordusuna 150 milyon dolarlık savunma sistemi desteği sağlamış; Bayraktar TB2 SİHA'ların modernizasyonu, yeni askerî eğitim programları ve teknik iş birliği projelerini hayata geçirmiştir. Şuşa Beyannamesi, yalnızca savunma ve güvenlik alanlarıyla sınırlı kalmayıp, enerji, ulaştırma, ekonomi ve kültürel iş birliği gibi alanları da kapsamaktadır. Türkiye, Karabağ'ın yeniden imarı sürecinde teknik, ekonomik ve diplomatik destek sağlayarak Azerbaycan'ın toprak bütünlüğünün güçlenmesine ve bölgesel istikrarın tesisine önemli katkılarda bulunmuştur. Sonuç olarak, Beyanname iki ülke arasındaki tarihsel kardeşlik bağlarını hukuki ve stratejik bir zemine taşımış; Türkiye'nin Güney

Kafkasya'da kalıcı ve etkin bir aktör olarak konumunu güçlendirdiğini ortaya koymuştur (Çakılca, 2025, s. 66).

2.3. Rusya'nın Ermenistan politikası ve bu politikanın Azerbaycan-Rusya ilişkilerine etkileri

İkinci Karabağ Savaşı ve sonrasındaki süreç, Azerbaycan'ın egemenliğini tesis etmesiyle eş zamanlı olarak, Rusya-Ermenistan ilişkilerindeki geleneksel müttefiklik anlayışının da köklü bir dönüşüm geçirmesine sahne olmuştur (Chukhuryan vd., 2024; Foster, 2025). Bu durum, yalnızca Rusya'nın kapasite sorunuyla sınırlı değildir. Asıl belirleyici faktörün Erivan yönetiminin değişen dış politika tercihleri olduğu görülmektedir. Nikol Paşinyan döneminde Ermenistan'ın Batı eksenine yaklaşması, Moskova tarafından geleneksel ittifak ilişkilerinde bir değişim olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda Rusya'nın Karabağ'daki süreçte izlediği politika, bir güç yetersizliğinden ziyade, Paşinyan yönetiminin tercihlerine karşı geliştirilen bilinçli bir "tarafsızlık" stratejisi olarak okunabilir. Rusya, bu dönemde geleneksel koruyucu rolünü sürdürmek yerine, değişen dengeler karşısında daha mesafeli bir tutum sergilemiştir (Taşçıoğlu, 2023). Dolayısıyla yaşanan süreç, Rusya'nın gücünün azalmasından çok Kremlin'in Erivan'daki iktidarın Batı ile kurduğu ilişkilere duyduğu rahatsızlığın dış politikaya yansıması olarak nitelendirilebilir.

Rusya'nın geleneksel olarak Ermenistan'ın müttefiki olmasına karşın Karabağ'daki gelişmeler ve Kolektif Güvenlik Anlaşması Örgütü'nün (KGAÖ) müdahale etmemesi, Başbakan Nikol Paşinyan yönetimini radikal adımlar atmaya itmiştir. Ermenistan, Rusya'nın önerdiği KGAÖ gözlem misyonunu reddederek yerine Avrupa Birliği (AB) Gözlem Misyonunu davet etmiştir. Güven bunalımı 2024'te zirveye ulaşmış ve Paşinyan, Ermenistan'ın KGAÖ'ye katılımını donduracağını açıkça duyurmuştur (Patrin, 2025).

Güvenlik boşluğunu doldurmak amacıyla Ermenistan, dış politikasını hızla çeşitlendirme yoluna sokmuştur. Çeşitlendirme adımları, Fransa ve Hindistan gibi ülkelerle kapsamlı askeri tedarik anlaşmaları imzalanmasını içermiştir. Ayrıca, 2024'te Rusya ile varılan mutabakat sonucu, Erivan'ın Zvartnots Uluslararası Havalimanı'ndaki ve bazı sınır bölgelerindeki Rus sınır muhafızlarının çekilmesi kararlaştırılmıştır. Bu da Moskova'nın ülkedeki pratik nüfuzunun sembolik olarak azaldığını göstermiştir (JAM-news.net, 2025). Bu yönelim, Moskova tarafından bir "Batı'ya kayış" veya "ihanet" olarak görülmektedir (Chukhuryan vd. 2024; Grigoryan, 2024). Erivan ise bu politikasını ulusal güvenliklerinin gerekliliği olarak savunmaktadır (APRI, 2025).

Rusya-Ermenistan ilişkileri krizde olmasına rağmen, Rusya'nın Gümrü'deki 102. askeri üssü ve Ermenistan'ın Avrasya Ekonomik Birliği'ne üyeliği gibi bağlar devam etmektedir. Ancak ilişkiler artık karşılıklı güvene değil, stratejik belirsizlik ve Ermenistan'ın Batı'dan alacağı güvenlik garantilerine dair hesaplamalara dayanmaktadır. Rusya, Erivan'ın bu yönelimini iç muhalefeti destekleyerek dengelemeye çalışmakta, ancak bölgedeki geleneksel nüfuzu hızla güç kaybetmektedir (Veliyev, 2024).

3. Savaş Sonrası Dönemde Azerbaycan-Rusya İlişkileri

İkinci Karabağ Savaşı, Azerbaycan-Rusya ilişkilerini yeni bir döneme taşımıştır. Savaşın ardından imzalanan Üçlü Beyanname ile Rusya, Karabağ'a konuşlandırdığı "Barış Gücü" vasıtasıyla Güney Kafkasya'daki askeri varlığını güçlendirmiş ve bölgenin en kritik aktörü olduğuna dair konumunu pekiştirmiştir (Özçubukçu, 2024; Yüce, 2024). Bu dönemde ikili ilişkiler, stratejik iş birliği çerçevesinde ilerlese de 2024 ve 2025 yıllarında yaşanan olaylar, ilişkilerin kırılganlığını ve Azerbaycan ile Rusya'nın bölgedeki egemenlik konusunda artan kararlılığını açıkça gözler önüne sermiştir. Rusya'nın askeri varlığının sonlanmasıyla başlayan bu süreç, Aktau uçak krizi ve Yekaterinburg'daki olayların ortaya çıkmasıyla diplomatik krizlere yol açmıştır (Veliyev, 2024; Kremlin, 2025; Kaşgarlı, 2025).

Çalışmanın bu bölümünde, savaş sonrası Azerbaycan-Rusya ilişkilerinin en belirgin üç kırılma noktası kronolojik sıraya göre incelenerek, Bakü'nün yükselen diplomatik otonomisi ve Moskova'nın bölgesel hegemonyasını devam ettirme çabası analiz edilecektir. Bu çerçevede sırasıyla Rus Barış Gücü'nün

bölgedeki etkisi ve bölgeden ayrılması, Aktau uçak krizi ve Yekaterinburg olaylarının ikili ilişkilere etkileri detaylandırılacaktır.

3.1. Rus Barış Gücü'nün bölgedeki etkisi ve bölgeden ayrılması

İkinci Karabağ Savaşı'nın ardından Azerbaycan, Ermenistan ve Rusya arasında imzalanan 10 Kasım 2020 tarihli Üçlü Beyanname (Deklarasyon) ile Rusya bölgede kritik bir aktör rolünü üstlenmiştir. Beyanname çerçevesinde, 1.960 asker, 90 zırhlı personel taşıyıcı ve 380 araçtan oluşan Rus Barış Gücü (RBG), Hocalı merkezli karargâhla Karabağ'ın çeşitli noktalarına konuşlandırılmış ve görev süresi beş yıl olarak belirlenmiştir (Cura, 2025). Bu sürenin uzatılmasına dair önemli bir hukuki detay olarak, anlaşmaya "taraflardan hiçbiri bu hükmün sona ermesinden altı ay önce beyanda bulunmazsa anlaşma sonraki beş yıllık dönemler için de otomatik olarak uzayacaktır" hükmü eklenmiştir (Rehimov, 2024).

Ancak, Azerbaycan'ın 19 Eylül 2023'te gerçekleştirdiği "Antiterör Operasyonu"nun sonucunda bölgedeki ayrılıkçı yönetimin tasfiye edilmesiyle, RBG'nin Karabağ'daki varlık nedeni ve misyonu ortadan kalkmıştır. Bu yeni jeopolitik durum üzerine Azerbaycan hükümeti, bölgede artık Barış Gücü'ne ihtiyaç kalmadığını resmi olarak Rusya'ya bildirerek görevin sonlandırılmasını talep etmiştir. Rusya Federasyonu da bu talep doğrultusunda, RBG'nin görev süresinin dolmasına bir yıldan fazla süre kala güçlerini bölgeden geri çekmiştir.

3.2. Üçlü Deklarasyon ve Barış Gücü'nün varlığı

RBG'nin konuşlandırılması, Rusya'nın Güney Kafkasya'daki stratejik nüfuzunu pekiştirme çabasının en somut göstergelerinden biridir (Yüce, 2024). Ancak bu varlık, Deklarasyon'un şartları ve sahadaki uygulamalar nedeniyle Azerbaycan-Rusya ilişkilerinde sürekli bir gerilim oluşturmuştur. Üçlü bildirideki "geçici birlikler" ifadesi, Azerbaycan'ın bu varlığın kalıcılaşmasını istemediğini ortaya koymuştur (Çakmak, 2021, ss. 136-141; Veliyev, 2024). Deklarasyon; Rusya'ya ateşkesi denetleme, sınır güvenliğini sağlama ve en önemlisi bölgedeki yasa dışı Ermeni silahlı unsurlarının temizlenmesi gibi kritik görevler yüklemişti. Ayrıca Rusya'nın önemli bir sorumluluğu da Üçlü Deklarasyon'un 9. maddesi uyarınca "Zengezur Koridoru" olarak bilinen ve Azerbaycan-Nahçıvan-Türkiye arasında kesintisiz ticari ve insan taşımacılığını sağlayacak bir koridorun oluşturulması ve bölgesel güvenliğin sağlanmasıydı (Özçubukçu, 2024). Ancak Rusya, bu temel yükümlülükleri tam olarak yerine getirememiş, yasa dışı grupların faaliyetlerini sonlandıramamıştır. Hatta Rus birliklerinin, insani faaliyetler adı altında Ermeni nüfusa destek sağladığı ve yeni yerleşimler kurulmasına müsaade ederek Karabağ Ermenileri için "umut kaynağı" olmaya çalıştığı belirtilmiştir (Veliyev, 2024). Üçlü Bildiri'nin 4. maddesindeki Ermeni askeri güçlerinin Karabağ'dan çıkarılması hükmüne de uyulmamıştır. RBG'nin görev yaptığı bölgelerde Ermeni silahlı güçleri serbestçe hareket etmişler, mevzilenmişler ve Azerbaycan ordusuna ateş açmışlardır (Taşcıoğlu, 2023; Asker, 2021). Tarihsel bağlamda da yaklaşıldığı zaman RBG'nin bölgedeki varlığının Ermenistan'a güven verirken, Azerbaycan'ı rahatsız ettiği söylenebilir (Özçubukçu, 2024).

3.3. Antiterör Operasyonu ve misyonun sona ermesi

Azerbaycan'ın 19 Eylül 2023'te gerçekleştirdiği kısa süreli antiterör operasyonunun, RBG'nin bölgedeki rolünü fiilen sona erdiren kritik bir dönüm noktası olduğu söylenebilir. Operasyon kapsamında Karabağ'daki Ermenilerin talep ettiği özerklik statüsü reddedilmiş, entegrasyon süreci hızlandırılmak istenmiştir. Operasyon sonucunda bölgedeki anayasal düzeni sağlama girişimleri hızlanmıştır. Operasyona RBG dahil olmamıştır. Azerbaycan ise Karabağ'ı hızla kontrol altına almıştır. Operasyonun ardından Karabağ Ermenilerinin büyük çoğunluğu kendi isteğiyle bölgeyi terk etmiş, böylece Rus birliklerinin "koruma misyonu" ortadan kalkmıştır. Misyonun hukuki meşruiyeti, Ermenistan'ın 5 Ekim 2023'te Dağlık Karabağ'ı resmen Azerbaycan toprağı olarak tanımasıyla tamamen zayıflamıştır (Askeroğlu, 2024).

Antiterör operasyonunun ardından RBG bölgede daha pasif bir konumda kalmıştır. Hem bölgedeki Ermenilerin göç etmesi hem de Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan'ın Batı yanlısı politika izlemesi

RBG'nin bölgedeki etkisinin azalmasına neden olmuştur. Bunların sonucunda görev süresinin dolmasına bir yıldan daha fazla süre kalmasına karşın RBG, 17 Nisan 2024 tarihi itibariyle bölgeden çekilmeye başladığını duyurmuştur (Özçubukçu, 2024).

3.4. Aktau uçak krizi

Azerbaycan-Rusya ilişkileri tarihsel, stratejik ve enerji temelli iş birliğine dayanmakla birlikte, 25 Aralık 2024 tarihinde Kazakistan'ın Aktau kenti yakınlarında Azerbaycan Havayolları'na (AZAL) ait bir yolcu uçağının düşmesi, bu ilişkinin kırılgan yapısını gözler önüne sermiştir. Bakü-Grozni seferini yapan Embraer 190 tipi uçak, Rus hava sahasında hasar gördükten sonra düşmüş ve olayda 38 kişi hayatını kaybetmiştir.

Azerbaycan yönetimi, kazanın teknik bir arıza değil, Rusya'ya ait hava savunma sisteminden fırlatılan bir füzenin şarapnelleriyle vurulduğunu açıklamıştır (Azerbaycan Cumhurbaşkanlığı, 2024). Bu olayın ardından Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, Rusya'dan şeffaflık ve sorumluluk talep eden dört temel koşul iletmiştir: Resmî özür, suçun kabulü, sorumluların cezalandırılması ve tazminat ödenmesi (Azerbaycan Cumhurbaşkanlığı, 2024). Azerbaycan ayrıca olayın uluslararası bir komisyon tarafından soruşturulmasını talep etmiştir.

Rusya'nın olaya ilişkin resmi tutumu başlangıçta çelişkili ve savunmacı olmuştur. İlk etapta olası teknik arızadan veya kuş çarpmasından söz eden Moskova, uluslararası kamuoyunda oluşan tepkileri "bilgi manipülasyonu" olarak değerlendirmiştir. Ancak krizin diplomatik boyutu derinleşince, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Duşanbe'de Aliyev ile bir araya gelerek olayın soruşturulduğunu teyit etmiş ve kazanın iki ana nedene dayandığını açıklamıştır: Rusya sınırını ihlal eden Ukrayna insansız hava araçlarının varlığı ve Rus hava savunma sistemindeki teknik arızalar (Kremlin, 2025). Putin, füzelerin uçağa doğrudan isabet etmeyip yakın mesafede patlayarak şarapnel etkisi yarattığını belirtmiştir.

Suçun resmi olarak kabul edilmemesine rağmen, Rusya diplomatik ve hukuki sorumluluğu fiilen üstlenmiştir. Rus sigorta şirketi AlfaStrakhovanie, AZAL'a ait uçağın tam sigorta bedeli olan 1 milyar 3 milyon ruble (yaklaşık 12,3 milyon dolar) ödeme yapmıştır. Hayatını kaybeden ve yaralanan yolcuların büyük kısmına toplam 358,4 milyon ruble (yaklaşık 4,4 milyon dolar) tazminat ödenmiştir (Rusya Dışişleri Bakanlığı, 2025). Uluslararası hukuk açısından bu tür tazminat ve özür adımları, fiilî bir sorumluluk üstlenme olarak yorumlanmaktadır (Higgins, 2023).

Aktau uçak krizi, Rusya'nın iç politikada uyguladığı "güvenlik tehditleri" söylemiyle dış politikada verdiği "güvenilir müttefik" imajının çatıştığı bir kırılma noktası olmuştur (Mamedov, 2025). Azerbaycan'ın uluslararası hukuka dayalı kararlı tutumu, ülkenin diplomatik itibarını güçlendirirken, Rusya'nın olayı Ukrayna İHA'larıyla ilişkilendirmesi, sorumluluğu paylaşarak kriz yönetimini zorlaştıran bir siyasi manevra olarak yorumlanmıştır.

Sonuç olarak, Aktau Krizi iki ülke arasında kalıcı bir kopuş yaratmasa da Rusya'nın Güney Kafkasya'daki askerî etkinlik ve güvenilirliğine dair şüpheleri derinleştirmiştir. Azerbaycan-Rusya ilişkilerinde yapısal bir güven sorununun kalıcılığını göstermiştir (Mamedov, 2025). Bu kriz, Azerbaycan'ın Batı ile ilişkilerini güçlendirme potansiyeli bağlamında da Moskova için stratejik bir endişe kaynağı yaratmıştır.

3.5. Yekaterinburg olayları

Haziran 2025'te Rusya'nın Yekaterinburg kentinde yaşanan olaylar, Azerbaycan-Rusya ilişkilerindeki güvenlik ve etnik temelli gerilimi arttırmıştır. 27 Haziran 2025 sabahı, Rusya'ya bağlı Federal Güvenlik Servisi (FSB) ve yerel güvenlik güçleri, Ağdam kökenli Seferovlar ailesinin yaşadığı adreslere eş zamanlı baskınlar düzenlemiştir. Operasyon sonucunda Ziyaddin Safarov ve Huseyn Safarov adlı iki Azerbaycan kökenli kardeş hayatını kaybetmiş, dokuz kişi gözaltına alınmıştır (Oxu.az, 2025).

Rus makamları operasyonu, "25 sene önceki meçhul suç kaydı" veya "önceden açılmış dosyalarla bağlantılı soruşturma" olarak tanımlayarak güvenlik temelli ve tarafsız olduğunu savunmuştur. Buna

karşılık Azerbaycanlı yetkililer, olayı "keyfî şiddet", "etnik temelli muamele" ve hatta otopsi raporlarında yer aldığı iddia edilen işkence bulguları bağlamında nitelendirmiştir (Yeni Şafak, 2025).

Yekaterinburg olayları, Aktau Krizi'nin hemen ardından gelerek Bakü-Moskova hattında ciddi diplomatik kriz ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Olaya Azerbaycan sert tepki göstermiş ve mütekabiliyet hakkını kullanmıştır.

Azerbaycan Dışişleri Bakanlığı, olayın ardından Rusya'ya şeffaf bir soruşturma yürütülmesini talep eden resmi nota göndermiş ve yaşananları "etnik ayrımcılığın kabul edilemez" bir örneği olarak vurgulamıştır (Yeni Şafak, 2025).

Azerbaycan Kültür Bakanlığı ise protesto amacıyla Rusya ile ortak tüm kültürel etkinlikleri iptal ettiğini duyurmuş, bu durum iki ülke arasındaki yumuşak güç diplomasisinde önemli bir kırılmaya işaret etmiştir (Hürriyet, 2025). Yekaterinburg olaylarının ardından mütekabiliyet esasına dayanarak hareket eden Azerbaycan, doğrudan yanıt vermiştir. Bu kapsamda Sputnik Bakü ofisine operasyon düzenlemiş ve ofisin iki üst düzey yöneticisi (İgor Kartavıh ve Yevgeni Belousov) gözaltına alınmıştır. Tüm bu misilleme niteliğindeki olaylar hem Rusya'daki insan hakları örgütleri hem de uluslararası gözlemciler tarafından, meselenin güvenlik değil, etnik kimlik ve göçmenlik bağlamında derinlemesine incelenmesi gereken bir diplomatik kriz olduğu yönündeki vurguyu artırmıştır (Lalayev & Sorokin, 2025).

Uzmanlar, Yekaterinburg olaylarını, Rusya'nın uyguladığı göçmen ve azınlık politikalarının bir yansıması olarak değerlendirmişlerdir. Analizler, özellikle Ukrayna'daki savaşın yarattığı iç baskının, Moskova yönetimini "güvenlik tehditleri" söylemini güçlendirmeye ittiğini öne sürmektedir (Kaşgarlı, 2025).

Yekaterinburg olaylarının, Aktau Krizi'nin ardından gelerek Azerbaycan-Rusya ilişkilerinde güven sorununu derinleştirdiği ve Azerbaycan'ın vatandaşlarına yönelik muamele konusunda Rusya karşısında daha bağımsız bir diplomatik çizgi izleme kararlılığını pekiştirdiği söylenebilir.

4. Savaş Sonrası Dönemde ABD'nin Bölgede Etkin Unsur Haline Gelmesi

Savaşın sona ermesinin ardından Ermenistan, Paşinyan önderliğinde Batı'ya daha yakın ve ılımlı adımlar atmaya başlamıştır. Bu eğilim, Rusya'yı bölgedeki nüfuzunu koruma çabasına iterken, Ukrayna Savaşı nedeniyle güç kaybeden Moskova'nın bölgedeki hegemonyasını sürdürememesi doğal bir sonuç olarak görülmektedir. Rusya'nın savaş sırasında Ermenistan'a beklenen desteği sağlayamaması ve sonraki süreçte Türkiye'nin bölgede etkin bir unsura dönüşmesi, Rusya-Ermenistan ilişkilerinde stratejik bir kırılma noktası oluşturmuştur. Nitekim, Moskova'nın arabuluculuğunda uzun süre sonuçlandırılamayan Azerbaycan-Ermenistan barış süreci, ABD'nin sürece güçlü bir şekilde dahil olmasıyla diplomatik bir ivme kazanmıştır. Ancak, ABD'de varılan netice resmi bir Barış Anlaşması değil, tarafların niyetini belirten bir Ortak Deklarasyon veya Çerçeve Anlaşma olmuştur. Ermenistan, Azerbaycan ile Barış Anlaşması imzalamayı hâlâ ertelemektedir (France24, 2025; Cura, 2025). Ayrıca, ABD'nin Ermenistan ile Azerbaycan'ı bir araya getirme çabalarının temel amacının, salt barış sağlamaktan ziyade, Zengezur Koridoru'nun güvenliğini ve işletilme hakkını devralarak Güney Kafkasya üzerinden Rusya'yı, İran'ı ve Türk Dünyasını kontrol etme imkânlarını elde etme stratejisi olduğu düşünülmektedir. Bu durum, Rus nüfuzunun diplomatik alanda da Batılı aktörler lehine aşındığını açıkça göstermektedir.

Bu kırılma, Rusya'nın geleneksel güvenlik unsuru olarak bölgede zayıfladığını da göstermiştir. Rusya'nın liderliğindeki KGAÖ, Ermenistan'ın topraklarına yönelik saldırılarda dahi etkili bir savunma garantisi sunamayarak Ermenistan yönetimi nezdinde itibarını kaybetmiştir. Paşinyan yönetimi, bu başarısızlığa karşılık olarak KGAÖ'ye katılımını dondurmuş ve örgütün misyonunu eleştirmiştir (Patrin, 2025; Grigoryan, 2024). Bu stratejik boşluk ve Rusya'ya karşı gelişen halk nezdindeki güvensizlik, Ermenistan'ı güvenlik arayışlarını AB ve Fransa başta olmak üzere Batı partnerlerine yöneltmeye itmiştir. Fransa ve Hindistan ile imzalanan yeni askeri tedarik anlaşmaları, Rusya'nın bölgedeki

geleneksel silah tedarikçisi tekelini kıran, Ermenistan'ın Batı'ya doğru hızlanan güvenlik çeşitlendirme politikasının somut göstergeleri olmuştur (APRI, 2025). Rusya'nın Gümrü'deki 102. askeri üssü ve Avrasya Ekonomik Birliği üzerinden süren bağlar devam etse de Moskova'nın Güney Kafkasya'daki otoritesi artık sarsılmaz bir hegemonyadan ziyade, Azerbaycan'ın yükselen gücü ve Batı'nın artan ilgisiyle rekabet eden, kırılgan bir nüfuz alanına dönüşmüştür.

5. Sonuç

İkinci Karabağ Savaşı sonrasında Azerbaycan-Rusya ilişkilerinde meydana gelen gelişimler analiz edilmiştir. İlişkilerin tarihsel bağımlılık temelinden, yapısal kırılganlık ve karşılıklı rekabet zeminine kaydığı tezinin doğrulandığı söylenebilir. Savaş sonrası dönemde Rusya'nın taahhütlerini yerine getirememesi ve Ukrayna'daki savaşa odaklanması, bölgedeki geleneksel hegemonyasının aşınmasına yol açmıştır. Bu durumun en somut göstergesi, Üçlü Deklarasyon'un kritik yükümlülüklerini (yasa dışı Ermeni silahlı unsurlarının temizlenmesi) yerine getiremeyen RBG'nin, Nisan 2024'te Azerbaycan'ın talebiyle planlanandan önce bölgeden çekilmesi olmuştur. Bu çekilme, Rus nüfuzunun diplomatik olarak kabul edildiği ancak askerî açıdan kontrol altına alındığı yeni bir dönemi başlatmıştır.

RBG'nin çekilmesini takiben yaşanan Aktau uçak krizi (Aralık 2024) ve Yekaterinburg olayları (Haziran 2025) ise, ilişkilerin bir güven bunalımı içinde olduğunu göstermiştir. Aktau'da yaşanan askerî güvenlik krizi, Rusya'nın bölgedeki askerî ve lojistik iş birliğindeki güven açığını ortaya koyarken; Yekaterinburg'daki etnik gerilim olaylarına karşılık Azerbaycan'ın Sputnik medya ofisine düzenlediği misilleme (mütekabiliyet) eylemi, Bakü'nün Rusya'nın iç ve dış nüfuz alanlarına dahi doğrudan yanıt verebilecek diplomatik ve siyasi otonomiye ulaştığını kanıtlamıştır. Bu krizler, geçici diplomatik gerilimler olmaktan ziyade, çalışmanın temel bulgusu olarak karşılıklı güveni zedeleyen yapısal sorunlar olarak öne çıkmaktadır.

Tüm bunlara rağmen ABD'nin bölgeye girmesiyle beraber, Rusya'nın Azerbaycan ile daha yumuşak ilişkiler kurma çabası gözlemlenmiştir. Bu durum ise ilişkilerin tam anlamıyla düzenli şekilde yürümeyeceğini, her daim çalkantılı ve menfaat odaklı ilerleyeceğini göstermektedir.

Sonuç olarak, Güney Kafkasya'daki güç dengesi, Türkiye-Azerbaycan ekseninin pekişmesi ve ABD'nin Zengezur Koridoru (TRIPP inisiyatifi) gibi stratejik altyapı projelerine müdahil olmasıyla kökten değişmiştir. Rusya artık bölgede tek belirleyici güç değildir. Bölgedeki nüfuzu sarsılmıştır ve bundan sonraki süreçte Rusya ile Azerbaycan arasındaki ilişkiler, pragmatik ekonomik iş birliği zemininde sürdürülmek zorunda kalınacaktır. Ancak bu iş birliği, her iki tarafın da kritik stratejik hedefler (Zengezur Koridoru'nun kontrolü gibi) uğruna sürekli olarak birbirini dengelemeye ve rekabet etmeye devam ettiği çatışma/iş birliği paradoksu içinde kalacaktır.

Kaynakça

APRI. (2025, Haziran). *Armenia's foreign policy after the second Nagorno-Karabakh war: Diversification in the post-unipolar world*. https://apri.institute/wp-content/uploads/2025/06/Armenias-Foreign-Policy-after-the-Second-Nagorno-Karabakh-War-digital.pdf

Asker, A. (2021). II. Karabağ Savaşı sonrası gelişmeler ve Rusya'nın Azerbaycan'ın egemenlik haklarını ihlali. O. Yeşilot & B. Gürışık Köksal (Ed.), *Karabağ - dünü, bugünü, yarını*, (ss. 330-348) içinde. Selenge Yayınları.

Askeroğlu, S. (2024, 12 Mayıs). *Kafkasya'da oluşan yeni jeopolitik denge*. Dünya Siyaseti. https://dunyasiyaseti.com/icerik/kafkasyada-olusan-yeni-jeopolitik-denge.html

Azerbaycan Cumhurbaşkanlığı. (2024, Aralık 27). *Aktau uçağına ilişkin basın açıklaması*. Bakü: Cumhurbaşkanlığı Basın Servisi. https://president.az/

Chukhuryan, N., Minasyan, N., & Muradyan, V. (2024, Mart). *A shift away from Russia*. German Marshall Fund of the United States. https://www.gmfus.org/news/shift-away-russia

Coşkun, Y. (2023). *Kafkasya'da jeopolitik ve güvenlik değerlendirmesi bağlamında İkinci Karabağ Savaşı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Giresun Üniversitesi.

Cura, A. (2025, Ocak 13). *Rusya Devlet Başkanı Putin ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev bir araya geldi*. AA *(Anadolu Ajansı)*. https://www.aa.com.tr/tr/dunya/rusya-devlet-baskani-putin-ve-azerbaycan-cumhurbaskani-aliyev-bir-araya-geldi/3712741

Çakılca, Y. (2025). *Türkiye-Azerbaycan ilişkilerinin II. Karabağ Savaşı'na etkileri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mersin Üniversitesi.

Çakmak, H. (2021). *Dünden bugüne Karabağ sorunu*. Yenisey Yayınları.

De Waal, T. (2022, 30 Mayıs) *Nagorno-Karabakh in the Shadow of Ukraine What Russia's War Means for Armenia and Azerbaijan*. Foreign Affairs. https://www.foreignaffairs.com/articles/armenia/2022-05-30/nagorno-karabakh-shadow-ukraine

Demirci, H. (2022). Karabağ sorununun tarihsel gelişimi ve son Karabağ mutakabatı. *Asya Studies*, *6*(Özel Sayı-2), 19-32. https://doi.org/10.31455/asya.1016651

Erarslan, F., & Özdemir, F. N. (2021). Azerbaycan-Türkiye ilişkilerinde önemli bir kavşak: İkinci Karabağ Savaşı. *Türk Dünyası Araştırmaları*, *129*(255), 315-334.

Foster, M. (2025, Kasım 12). *How Russian weakness in the South Caucasus can reward the west.* CEPA (Center for European Policy Analysis).

France 24. (2025, Ağustos 9). *US: Leaders of Armenia and Azerbaijan shake hands and sign deal.* https://www.france24.com/en/video/20250809-us-leaders-of-armenia-and-azerbaijan-shake-hands-and-sign-deal

Grigoryan, A. (2024, Temmuz 19). *Armenia's misguided "pivot to the west"*. The National Interest. https://nationalinterest.org/feature/armenias-misguided-pivot-west-211914

Higgins, R. (2023). *Problems and process: International law and how we use it*. Oxford University Press.

Hürriyet. (2025, Temmuz 1). *Bakü-Moskova hattında kültürel kriz: Rus kuruluşların Azerbaycan'daki tüm etkinlikleri iptal edildi*. https://www.hurriyet.com.tr/dunya/baku-ve-moskova-arasinda-gerilim-tirmaniyor-rus-kuruluslarin-azerbaycandaki-butun-etkinlikleri-iptal-edildi-42858218

JAM-news.net. (2025, Ağustos 26). *Armenia without Russian boots: Calls grow for withdrawal of Russian military base*. https://jam-news.net/withdrawal-of-russian-military-base-from-armenia/

Karaoğlu, O. (2022, Haziran 22), *Rusya-Ukrayna Savaşı ve Güney Kafkasya jeopolitiğine etkisi*. İRAM. https://iramcenter.org/rusya-ukrayna-savasi-ve-guney-kafkasya-jeopolitigine-etkisi-764

Kaşgarlı, Y. F. (2025, Temmuz 2). *Azerbaycanlı uzman QHA'ya değerlendirdi: Yekaterinburg'taki şiddet Rusya'nın Ukrayna'daki başarısızlığını örtbas etme stratejisi mi?.* QHA (Kırım Haber Ajansı). https://www.qha.com.tr/ozel-haber-roportaj/azerbaycanli-uzman-qha-ya-degerlendirdi-yekaterinburg-taki-siddet-rusya-nin-ukrayna-daki-basarisizligini-ortbas-etme-stratejisi-mi-509104

Kremlin. (2025, Ocak 12). *Meeting of Vladimir Putin and Ilham Aliyev in Dushanbe*. Kremlin Press Office.

Lalayev, S., & Sorokin, D. (2025, Temmuz 2). *Yekaterinburg court places six Azerbaijanis in pre-trial detention amid cold case probe*. The Moscow Times. https://www.themoscowtimes.com/2025/07/02/yekaterinburg-court-places-6-azerbaijanis-in-pre-trial-detention-amid-cold-case-probe-a89641/pdf

Mamedov, E. (2025, Ocak). *Aktau uçak kazası ve Rusya-Azerbaycan ilişkileri.* ANKASAM *(Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi)*. https://www.ankasam.org/anka-analizler/aktau-ucak-kazasi-ve-rusya-azerbaycan-iliskileri/

Oxu.az. (2025, Haziran 30). *Azerbaycanlıların öldürülmesi olayı Rusya Soruşturma Komitesi'ne sunuldu*. https://oxu.az/tr/siyasett/bassavci-azerbaycanlilarin-oldurulmesi-olaylari-rusya-sorusturma-komitesine-sunuldu

Özçubukçu, M. G. (2024, Nisan). *Rus Barış Gücü Karabağ'dan ayrılıyor*. TÜRKSAM. https://www.turksam.org/detay-rus-baris-gucu-karabag-dan-ayriliyor

Patrin, A. (2025, Nisan 30). *Russia to ramp up influence efforts in Armenia ahead of parliamentary elections – Vedomosti*. The Moscow Times. https://themoscowtimes.com/2025/04/30/russia-to-ramp-up-influence-efforts-in-armenia-ahead-of-parliamentary-elections-vedomosti-a88926

Rehimov, R. (2024, Aralık 26). *Rusya düşürülen Azerbaycan uçağı için sigorta tazminatı ödedi*. AA. https://www.aa.com.tr/tr/dunya/rusya-dusurulen-azerbaycan-ucagi-icin-sigorta-tazminati-odedi/3678711

Rusya Dışişleri Bakanlığı. (2025, Şubat 3). *Statement on the Aktau air incident and insurance payments*. MID Press Center.

Taşcıoğlu, Ö. (2023). İkinci Karabağ Savaşı ve sonuçları. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *25*(2), 543-566.

Veliyev, C. (2024, Nisan 19). *Görüş- Rus Barış Gücü'nün Karabağ'daki tartışmalı varlığı sona erdi*. (Anadolu Ajansı). https://www.aa.com.tr/tr/analiz/gorus-rus-baris-gucunun-karabagdaki-tartismali-varligi-sona-erdi/3196627

Yeni Şafak. (2025, Temmuz 1). *Azerbaycanlılara operasyon krizi: Bütün Rus etkinlikleri iptal edildi*. https://www.yenisafak.com/dunya/azerbaycanlilara-operasyon-kriz-cikardi-butun-rus-etkinlikleri-iptal-edildi-4723439

Yeşilot O. & Gürışık K. B. (2021). Türkiye-Azerbaycan ilişkileri (1991-2021). O. Yeşilot & B. Gürışık Köksal (Ed.), *Karabağ - dünü, bugünü, yarını*, (ss. 156-171) içinde. Selenge Yayınları.

Yüce, M. (2024, 22 Nisan). *5 soru: Rus Barış Gücü'nün Karabağ'dan çekilmesi.* SETA. https://www.setav.org/5-soru-rus-baris-gucunun-karabagdan-cekilmesi/

Makale Bilgi Formu

Yazarların Notları: Bu çalışma 15-17 Ekim 2025 tarihleri arasında Bosna Hersek/Saraybosna'da düzenlenen 23. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Yazarların Katkıları: EY: Çalışma fikrinin oluşturulması, literatür taraması, veri toplama, doküman ve içerik analizi, makale başlık ve başlık içeriklerinin planlanması, elde edilen verilerin yorumlanması, sonuçların analiz edilmesi ve makale yazım süreci; EC: çalışma tasarımının oluşturulması, literatür taraması, veri toplama, veri analizi ve makale yazım sürecinde katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması Bildirimi: Yazarlar tarafından potansiyel çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Yapay Zekâ Bildirimi: Bu makale yazılırken hiçbir yapay zekâ aracı kullanılmamıştır.

İntihal Beyanı: Bu makale iThenticate tarafından taranmıştır.